İDİL
Sanat ve Dil Dergisi

İnceleme

SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN KİŞİLER ARASI İLİŞKİ VE İLETİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Çağatay AKENGİN[1] **Tuğçe GÖK[2]**

[1] Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, cagatayakengin(at)gazi.edu.tr

[2] Gazi Üniversitesi, tugcegok_929(at)hotmail.com ORCID: 0000-0002-5041-5445

Akengin, Çağatay, Gök, Tuğçe. "Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Kişiler Arası İlişki ve İletişiminin İncelenmesi".

idil, 57 (2019 Mayıs): s. 641-651. doi: 10.7816/idil-08-57-10

ÖZET

Bu araştırma da, üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişim durumları incelenmiş ve sanat eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında eğitim alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişim durumlarına yönelik kapsamlı bir literatür çalışması amaçlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı, kişiler arası ilişki ve iletişim ile ilgili sanat eğitimi alan öğrencilerin ve sanat eğitimcilerin görüşlerini saptamaktır. Bunların yanı sıra araştırma da; sanat eğitimi alan öğrencilerin kişiler arası ilişki ve iletişimlerinde problem çözme, aile içi ilişkileri ve okulda kişiler arası iletişim durumların incelenmiştir. Bireylerin demografik bilgilerini belirlemek Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen "İletişim Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Çıkan sonuçlar tartışılıp ileride yapılacak olan araştırmalar için öneriler sunulmuştur. Elde edilen veriler istatistik alanında uzman kişiler tarafından yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Görsel Sanat Eğitimi, İletişim, Kişiler Arası İlişki ve İletişim.

Makale Bilgisi
Geliş: 7 Haziran 2019 *Düzeltme: 28 Ağustos 2019* *Kabul: 2 Eylül 2019*

© 2019 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Küçük yaşlardan itibaren çevredeki insanlara gösterilen sevgi ve yakınlık tepkileri sonraki yıllarda etkileşim, paylaşım ve yardım gibi davranışlarla daha anlamlı hale gelmektedir. İlerleyen zamanla birlikte sosyal yönlerden kendini daha fazla geliştirmesi bakımından bireyde kişiler arası ilişkiler geliştirme ve bu ilişkilerinde kabul görme isteği söz konusu olmaktadır. Yakın ilişkiler kurma ve bu ilişkilerde istendik biri olma arzusu bireyin bütün yaşamı boyunca gerçekleştirmek istediği en önemli durumlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır (Erözkan, 2009).

> Gülbahçe (2010) ise Martin Luther King'in şu sözü ile belirtir: Toplumsal birer varlık olan insan, yaşamı boyunca sürekli başkalarıyla iletişim halindedir. İletişim aracılığıyla hem kendileri hem de iletişim halinde oldukları kişiler hakkında yeni bilgiler elde ederler. Edindikleri bilgiler ışığında kendilerine ilişkin yeni yapılar oluştururlar ve bu yapılar çerçevesinde iletişimlerini sürdürürler.

"Günümüz toplumlarında bireylerin yaşadıkları en temel sorunlardan biri, kişilerarası ilişkilerdir" diyen Yüksel (2008)'e göre, kişilerarası ilişkilerde yaşanan problemler bireyleri oldukça derinden etkileyerek günümüzün en temel sorunlarından biri olarak yaşamdaki yerini almaktadır. O'na göre bireyin doğumundan itibaren etkileşim içerisinde bulunduğu, en yakınlarından başlamak üzere pek çok kişi; onun kişiliğinin, ruh sağlığının, tutum ve davranış örüntülerinin belirlenmesinde etkin rol oynamaktadır.

2.Teorik Temel Bulgular

2.1. İletişim nedir?

İnsanlık tarihiyle yaşıt olan iletişimin yaşamsal anlamı zamana ve mekâna göre değişmemiştir. Değişen tek şey, bilimsel ve teknolojik değişmelere koşut olarak iletişimin de boyutlanması olmuştur (Demiray'dan aktaran Yılmaz, 2015:1). Tevrüz (1997) ise iletişimi, ilk kez M.Ö. 4. ve 5. yüzyıllarda Aristo'nun şu sözü ile belirtir: "Bir hatibin, konuşmasıyla dinleyicilerini istediği biçimde etkileyebilme ve inandırıcı olma beceri ve sanatı." Çulha ve Dereli'nin (1987) yaptıkları araştırma da, Türkiye de iletişim sorunlarının artma eğilimi gösterdiği vurgulanmaktadır. Çalışmada iletişim sorunları olarak; duygu ve düşüncelerini açıkça söyleyememe, rahat konuşamama, özellikle yaş ve sosyal statü olarak daha üstün olanlarla konuşamama, bir arkadaş grubuna girememe ve karşıt cinsle arkadaş olamama şeklinde sıralamıştır.

''İletişimin temel amacı, kişilerin içinde bulundukları toplumu etkileme istekleridir'' diyen Fidan'dan aktaran Karadere, (2014), buna ek olarak kişiler içinde bulundukları toplumu etkilerken aynı zamanda bu toplumdan da etkilendiklerini de belirtir. Ayrıca iletişimdeki amacı, karşımızdakine iletmek istediklerimizi başarılı bir biçimde gönderebilmek ve bunun sonucunda istediğimizi elde etmek olarak yorumlar.

Diğer bir tanım da ise iletişimin amacı, alan ve veren arasında bilgi düşünce ve tutum ortaklığı yaratmaktır. İletişimde en önemli nokta, bilgi aktarımının iki yönlü olmasıdır. Bilgi aktarımı tek yönlü ise bilgilendirme, çift yönlü ise iletişim olarak adlandırılır (Açıkgöz'den aktaran Piji- Küçük, 2012: 36).

İnsanlık var olduğundan bu yana sürekli kendisini geliştirmiş, bu gelişimi toplumuna yansımış ve el birliğiyle uygarlıklarını inşa etmişlerdir. Bu uygarlık, bilim ve sanat düzleminde kat ettikleri aşamaları kendilerine dahil ettikleri ölçüde gelişmiştir. Eğitimle can bulacak olan bilim ve sanat, etkileşimleriyle bir bütün olmuş, insanın bilişsel ve duyuşsal nitelikleriyle (varlıksal elemanlarıyla) doğmuş ve büyümeye devam eden bir organizmaya dönüşmüştür (Ekici, 2011:v).

Kişiler arası iletişim ise, bir bireyden diğerine bilgilerin, duygu ve düşüncelerin geçme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu sürecin oluşabilmesi için de iletişimin kurulmuş olması gerekmektedir. Kurulan iletişim, amaç ve hedefler doğrultusunda, etkileşime açık, davranış değişiklikleri yaratma süreci olarak da ifade edilmektedir (Orta, 2009: 19).

Tubbs ve Moss (1991) ise kişilerarası iletişim için;

1) Bireylerin yüz yüze olması (Belli bir yakınlık içinde olmak),

2) Mesaj alışverişinin olması,

3) Mesajların amaçlı ya da amaçsız olarak sözel ve sözel olmayan mesajlar olmasıdır.

Kişiler arası iletişim, kişiye benlik algısını, kendisine verdiği değeri, kendine olan saygısını ve güvenini ölçme olanağı verdiği için kişinin yaşamının çok önemli gereksinimlerinden biri olma özelliğini taşımaktadır (Orta, 2009: 19).

2.2. Sanat ve Sanat Eğitimi ile Kişiler Arası İlişki ve İletişim Arasındaki İlişki

İletişim, yaşantımızı etkileyen en önemli özelliktir. Sanat da bir şekilde iletişim serüveninin içinde yer alır. Eğitimin bu bağlamda payı çok büyüktür ve sanatla eğitim arasında bir ilişki vardır. Sanatı kavramak, sanat eserinde iletilmek, duygu ve düşünceyi anlatmak da bir sanat kültürünü gerektirir. Sanat insanın özsel güçlerinin dışa vurumudur ve gelişmeyi sağlar. İnsanın en önemli özelliği öğrenmek ve bunu deneyimlerinde kullanarak gelişmektir (Çellek, 2003).

"Sanat eğitimi; modern eğitimin nitelikli insan yetiştirme amacına ulaşmada en önemli eğitim modelidir. Daha çok uygulamalara dayanan sanat eğitimi, öğrencinin birey olarak ön plana çıkmasına, aktif durumda yaparak öğrenmesine imkân tanır" (Akgün, 2003: 2).

Sanat bir iletişim aracıdır. Ayrıca geçmişi günümüze taşırken, geleceğimizi de yapılandırır. Tüm bunlar eğitim çerçevesinde hükmetmek yerine demokratik unsurları yerleştirmek, öğrenciye salt kuru bilgi aktarımı yerine kişiliğine uygun gelişimi sağlama olanağı vermekle olur… Bu nedenle Sanat Eğitimi kitle eğitimi değil, bireysel eğitim olmak zorundadır. Sanat Eğitimi; öğrenciyi, çok yönlü düşünen ve araştıran, başkalarının düşüncesini mutlak kabul etmeyen, kuşku duyan, duyuran nitelikte gerçekleştirmelidir (Çellek, 2003).

2.3 Yöntem

Bu bölümde veri toplama aracı, araştırmanın evren ve örneklemi, verilerin toplanması ile verilerin analizi bölümlerine yer verilmiştir.

2.3.1.Veri Toplama Araçları

Bu araştırma iki şekilde tamamlanmıştır.

2.3.2.Alanyazın (Literatür) Taraması

Konuya ilişkin ulaşılabilecek tüm birincil ve ikincil kaynaklar, kitaplar, dergiler, makaleler, araştırmalar vb. incelenmiş, internet taraması ile ulaşılması güç kaynakların özet bilgileri elde edilmiş ve Türkçeye çevrilmiştir. Bu görüşme formunda katılımcılara kişisel bilgilerin yanı sıra araştırmaya temel oluşturan, problem durumuna yönelik ilgili alan yazın taranarak oluşturulan sorular sorulmuştur. Bu soruların geçerlik ve güvenirliğini arttırmak için uzman görüşüne başvurulmuştur.

2.3.3.Ölçek

Bu araştırmada ölçek türlerinden tutum ölçeği kullanılmıştır.

Bireylerin demografik bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu sekiz sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin iletişim becerilerini belirlemek için, Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilerek geçerlik, güvenirlik analizleri yapılan "İletişim Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, sırasıyla "İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (IITB)", "Kendini İfade Etme (KIE)", "Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI)" ve "İletişim Kurmaya İsteklilik (IKI)" olmak üzere 4 alt faktör ve 25 sorudan oluşan 5'li Likert tipindedir. Ölçekte bulunan sorular 1= hiçbir zaman, 2=nadiren, 3= bazen, 4=sıklıkla 5=her zaman şeklinde numaralandırılarak değerlendirilmiştir. Korkut-Owen ve Bugay (2014), ölçeğe ait güvenirlik Cronbach'salpha katsayısına ilişkin değeri (α=.88) ve ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (α=.79), Kendini İfade Etme (α=.72), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (α=.64) ve İletişim Kurmaya İsteklilik değeri de (α=.71) olarak belirlemişlerdir. Bu araştırmada ise, ölçeğe ait güvenirlik Cronbach'salpha katsayısı (α=.87) ve ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler (IITB) (α=.79), Kendini İfade Etme (KIE) (α=.55), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI) (α=.72) ve İletişim Kurmaya İsteklilik (IKI) (α=.56) olarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir.

2.3.4.Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler IBM SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Ölçek ve alt boyutlarından elde edilen normal dağılım analiz sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 Normal Dağılım Analiz Sonuçları

Ölçek	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	-.428	-.713
Kendini İfade Etme	-.464	-.576
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	-.551	-.233
İletişim Kurmaya İsteklilik	-.390	.572
İletişim Becerileri Ölçeği	-.412	-.052

Tablo 1'de verilen analiz sonuçları incelendiğinde, araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±1.5 arasında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir (Tabachnick&Fidell, 2013). Buna göre, İletişim Becerileri Ölçeğinden elde edilen verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testi kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada veriler p<.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiş olup temel istatistiki değerlerden yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma hesaplanmıştır.

2.3.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ili Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, 2, 3 ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencileri ile sınırlıdır. Gazi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, 2, 3 ve 4.sınıf ana sanat resim, grafik ve heykel öğrencilerinin kişiler arası ilişki ve iletişimi için elde edilen veriler ile sınırlıdır.

2.3.6. Bulgular

Sanat Eğitimi alan üniversite öğrencilerinde kişiler arası ilişki ve iletişiminin incelenmesine dair yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen bağımsız t-testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2Cinsiyete Göre Yapılan T-Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Sd	T	P
İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler	Kız	109	38.21	141	1.610	.110
	Erkek	34	36.05			
Kendini İfade Etme	Kız	109	16.11	141	2.926	.004*
	Erkek	34	14.55			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kız	109	23.76	141	2.810	.006*
	Erkek	34	21.50			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kız	109	18.89	141	2.032	.044*
	Erkek	34	17.64			
İletişim Becerileri Ölçeği	Kız	109	96.98	141	2.745	.007*
	Erkek	34	89.76			

*p<.05

Tablo 2'da verilen sonuçlar incelendiğinde, sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda ($t_{(141)}$ =2.745; p<.05) ve ölçeği oluşturan Kendini İfade Etme ($t_{(141)}$ =2.926; p<.05), Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim ($t_{(141)}$ =2.810; p<.05) ve İletişim Kurmaya İsteklilik ($t_{(141)}$ =2.032; p<.05) cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler ($t_{(141)}$ =1.610; p>.05) boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde, araştırmanın sonucunda iletişim becerilerinin Empati (t= 2.52), Eşitlik (t= 1.39), Etkililik (t= 3.24), Yeterlilik (t= 4.03) alt boyutlarında kadın öğretmenlerin puan ortalaması erkek öğretmenlerden anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur (Nacar&Tümkaya, 2011).

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 3 Sınıf Düzeyine İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	2. sınıf	50	39,28	6.94
	3. sınıf	47	39,55	5.28
	4. sınıf	47	34,27	6.90
KİE	2. sınıf	50	15.88	2.78
	3. sınıf	47	15.95	2.90
	4. sınıf	47	15.34	2.60
EDSOİ	2. sınıf	50	23.48	4.35
	3. sınıf	47	24.82	3.15
	4. sınıf	47	21.38	4.25
İKİ	2. sınıf	50	18.54	3.23
	3. sınıf	47	19.04	3.64
	4. sınıf	47	18.17	2.53
İBÖ	2. sınıf	50	97.18	14.17
	3. sınıf	47	99.38	11.97
	4. sınıf	47	89.17	12.71

Tablo 4 Sınıf Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey
İİTB	Gruplararası	836.87	2	418.4	10.097	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	5843.1	141	41.44			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplararası	10.68	2	5.345	.697	.500	-
	Grup içi	1081.7	141	7.672			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplararası	283.74	2	141.8	9.018	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	2218.2	141	15.73			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplararası	18.027	2	9.013	.897	.410	-
	Grup içi	1416.9	141	10.49			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplar arası	2726.2	2	1363.1	8.048	.000*	2>4 3>4
	Grup içi	23881.1	141	169.37			
	Toplam	26607.3	143				

*p<.05

Tablo 4'te verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2.141)}$= 8.048; p<.05] ölçeği oluşturan İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler [$F_{(2,141)}$= 10.097; p<.05] ve Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim [$F_{(2.141)}$= 9.018; p<.05] boyutlarında sınıf düzeyine göre 2. ve 3. sınıfta sanat eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ancak Kendini İfade Etme [$F_{(2,141)}$= .500; p>.05] ve İletişim Kurmaya İsteklilik [$F_{(2,141)}$= .410; p>.05] sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri barınma yerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5 Barınmaya İlişkin Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Barınma	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Yurt	43	36.81	6.41
	Aile	76	38.30	7.11
	Öğrenci evi	25	37.60	6.73
KİE	Yurt	43	15.34	3.10
	Aile	76	15.93	2.56
	Öğrenci evi	25	15.76	2.77
EDSOİ	Yurt	43	22.62	3.87
	Aile	76	23.42	4.41
	Öğrenci evi	25	2372	4.00
İKİ	Yurt	43	17.83	2.60
	Aile	76	18.80	3.40
	Öğrenci evi	25	19.20	3.17
İBÖ	Yurt	43	92.62	11.55
	Aile	76	96.46	14.67
	Öğrenci evi	25	96.28	13.56

Tablo 6 Barınma Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalamas ı	F	P
İİTB	Gruplararası	61.42	2	30.71	.654	.521
	Grup içi	6618.55	141	46.94		
	Toplam	6679.97	143			
KİE	Gruplararası	9.43	2	4.72	.614	.542
	Grup içi	1082.99	141	7.68		
	Toplam	1092.43	143			
EDSO İ	Gruplararası	24.35	2	12.18	.693	.502
	Grup içi	2477.61	141	17.57		
	Toplam	2501.97	143			
İKİ	Gruplararası	37.10	2	18.55	1.871	.158
	Grup içi	1397.90	141	9.91		
	Toplam	1435.00	143			
İB Ö	Gruplararası	433.35	2	216.67	1.167	.314
	Grup içi	26173.96	141	185.63		
	Toplam	26607.32	143			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 6'da verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2.141)}$= 1.167; p>.05] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(2,141)}$=.654; p>.05], kendini ifade etme [$F_{(2.141)}$= .614; p>.05], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(2.141)}$= 1.871; p>.05], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(2.141)}$= 1.167; p>.05] boyutlarında barınma yerine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyansanalizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7 ve Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 7 Ana Sanat Seçimine Göre Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Ana Sanat	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Resim	65	36.75	6.81
	Heykel	25	38.80	6.81
	Grafik	54	38.42	6.83
KİE	Resim	65	15.69	2.71
	Heykel	25	16.48	2.78
	Grafik	54	15.42	2.79
EDSOİ	Resim	65	22.72	3.99
	Heykel	25	24.12	4.23
	Grafik	54	23.44	4.37
İKİ	Resim	65	18.60	2.90
	Heykel	25	19.76	3.36
	Grafik	54	18.01	3.27
İBÖ	Resim	65	93.76	13.29
	Heykel	25	99.16	14.46
	Grafik	54	95.31	13.55

Tablo 8 Ana Sanat Seçimine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
İİTB	Gruplararası	116.7	2	58.353	1.254	.289
	Grup içi	6563.2	141	46.548		
	Toplam	6679.9	143			
KİE	Gruplararası	19.14	2	9.574	1.258	.287
	Grup içi	1073.2	141	7.612		
	Toplam	1092.4	143			
EDSOİ	Gruplararası	38.98	2	19.492	1.116	.331
	Grup içi	2462.9	141	17.468		
	Toplam	2501.9	143			
İKİ	Gruplararası	51.85	2	25.929	2.643	.075
	Grup içi	1383.1	141	9.810		
	Toplam	1435.0	143			
İBÖ	Gruplararası	524.78	2	262.390	1.418	.246
	Grup içi	26082.5	141	184.983		
	Toplam	26607.3	143			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 8'de verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(2.141)}$= 1.418; p>.05] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(2,141)}$=1.254; p>.05], kendini ifade etme [$F_{(2.141)}$= 1.258; p>.05], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(2.141)}$= 1.116; p>.05], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(2.141)}$= 2.643; p>.05] boyutlarında ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 9 Anne Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Okur Yazar	7	43.42	5.28
	Okur Yazar Değil	2	43.00	1.41
	İlkokul	41	38.19	6.34
	Ortaokul	32	36.59	5.87
	Lise	45	37.15	7.63
	Üniversite	17	37.35	7.54
KİE	Okur Yazar	7	17.42	2.93
	Okur Yazar Değil	2	15.50	3.53
	İlkokul	41	15.04	2.86
	Ortaokul	32	15.87	2.36
	Lise	45	16.24	2.57
	Üniversite	17	15.05	3.30
EDSOİ	Okur Yazar	7	26.71	3.19
	Okur Yazar Değil	2	25.00	2.82
	İlkokul	41	23.29	4.01
	Ortaokul	32	22.93	4.18
	Lise	45	23.11	3.86
	Üniversite	17	22.35	5.47
İKİ	Okur Yazar	7	19.00	1.82
	Okur Yazar Değil	2	16.00	1.41
	İlkokul	41	18.36	3.24
	Ortaokul	32	18.96	3.50
	Lise	45	18.44	3.03
	Üniversite	17	18.88	3.37
İBÖ	Okur Yazar	7	106.5	10.21
	Okur Yazar Değil	2	99.50	6.36
	İlkokul	41	94.90	12.65
	Ortaokul	32	94.37	13.15
	Lise	45	94.95	13.81
	Üniversite	17	93.64	17.26

Tablo 10 Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek ve boyutları		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
İİTB	Gruplararası	350.30	5	70.061	1.527	.185
	Grup içi	6329.66	138	45.867		
	Toplam	6679.9	143			
KİE	Gruplararası	59.56	5	11.914	1.592	.166
	Grup içi	1032.8	138	7.485		
	Toplam	1092.4	143			
EDSOİ	Gruplararası	107.85	5	21.571	1.243	.292
	Grup içi	2394.11	138	17.349		

	Toplam	2501.9	143			
İKİ	Gruplararası	23.64	5	4.729	.462	.804
	Grup içi	1411.3	138	10.227		
	Toplam	1435.0	143			
İBÖ	Gruplararası	1010.2	5	202.042	1.089	.369
	Grup içi	25597.1	138	185.486		
	Toplam	26607.3	143			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 10'da verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(5.138)}$= 1.089; p>.05] ve ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(5,138)}$= 1.527; p>.05], kendini ifade etme [$F_{(5,138)}$= 1.592; p>.05], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(5,138)}$= 1.243; p>.05], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(5,138)}$= .462; p>.05] boyutlarında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Araştırma da, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11 ve Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 11 Baba Eğitim Düzeyi Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve boyutları	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	İlkokul (1)	27	39.22	6.58
	Ortaokul (2)	36	36.19	6.61
	Lise (3)	53	37.98	6.46
	Üniversite (4)	28	37.82	7.93
KİE	İlkokul	27	15.59	2.96
	Ortaokul	36	14.66	2.74
	Lise	53	16.67	2.40
	Üniversite	28	15.42	2.78
EDSOİ	İlkokul	27	23.66	4.36
	Ortaokul	36	22.08	4.17
	Lise	53	23.73	3.73
	Üniversite	28	23.35	4.73
İKİ	İlkokul	27	18.92	3.49
	Ortaokul	36	17.41	3.21
	Lise	53	19.00	2.90
	Üniversite	28	18.96	3.04
İBÖ	İlkokul	27	97.40	14.37
	Ortaokul	36	90.36	12.78
	Lise	53	97.39	12.07
	Üniversite	28	95.57	15.75

Tablo 12 Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey
İİTB	Gruplararası	148.578	3	49.526	1.062	.368	-
	Grup içi	6531.394	140	46.653			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplararası	91.515	3	30.505	4.267	.006*	3>2
	Grup içi	1000.923	140	7.149			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplararası	66.492	3	22.164	1.274	.286	-
	Grup içi	2435.480	140	17.396			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplararası	65.434	3	21.811	2.230	.087	-
	Grup içi	1369.566	140	9.783			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplararası	1232.966	3	410.989	2.268	.083	-
	Grup içi	25374.36	140				
	Toplam	26607.3	14	181.245			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 12'de verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(3.140)}$=2.268; p>.05] ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(3,140)}$=1.062; p>.05], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F_{(3,140)}$=1.274; p>.05], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(3,140)}$=2.230; p>.05] boyutlarında baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak kendini ifade etme boyutundan aldıkları puanlar [$F_{(3,140)}$=4.267; p<.05] baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir.

Araştırmada, *"Sanat eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerileri mezun oldukları liseye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?"* sorusuna ilişkin elde edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 13 ve Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 13 Mezun Oldukları Lise Frekans, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Lise	N	$\bar{x}$	Ss
İİTB	Güzel Sanatlar L. (1)	48	37.12	7.01
	Anadolu L. (2)	31	40.38	6.72
	Meslek L. (3)	53	37.18	6.88
	Diğer (4)	12	35.75	4.75
KİE	Güzel Sanatlar L.	48	15.75	2.87
	Anadolu L.	31	16.16	2.39
	Meslek L.	53	15.69	2.83
	Diğer	12	14.66	2.90
EDSOİ	Güzel Sanatlar L.	48	22.75	4.13

	Anadolu L.	31	25.00	3.53
	Meslek L.	53	23.13	4.36
	Diğer	12	21.08	3.91
İKİ	Güzel Sanatlar L.	48	18.31	3.12
	Anadolu L.	31	19.38	3.02
	Meslek L.	53	18.52	3.45
	Diğer	12	17.83	2.12
İBÖ	Güzel Sanatlar L.	48	93.93	13.40
	Anadolu L.	31	100.93	12.52
	Meslek L.	53	94.54	14.51
	Diğer	12	89.33	9.35

Tablo 14 Mezun Oldukları Liseye Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey
İİTB	Gruplar arası	299.004	3	99.668	2.187	.092	-
	Grup içi	6380.968	140	45.578			
	Toplam	6679.9	143				
KİE	Gruplar arası	19.407	3	6.469	.844	.472	-
	Grup içi	1073.030	140	7.665			
	Toplam	1092.4	143				
EDSOİ	Gruplar arası	163.980	3	54.660	3.273	.023*	2>4
	Grup içi	2337.992	140	16.700			
	Toplam	2501.9	143				
İKİ	Gruplar arası	30.458	3	10.153	1.012	.389	-
	Grup içi	1404.542	140	10.032			
	Toplam	1435.0	143				
İBÖ	Gruplar arası	1530.844	3	510.281	2.849	.040*	2>4
	Grup içi	25076.48	140				
	Toplam	26607.3	143	179.118			

*p<.05 **p|<.01

Tablo 14'te verilen sonuçlar incelendiğinde, iletişim becerileri ölçeğinden aldıkları puanlarda [$F_{(3.140)}$=2.849; p>.05] ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler [$F_{(3,140)}$=2.187; p>.05] kendini ifade etme [$F_{(3,140)}$=.844; p>.05], iletişim kurmaya isteklilik [$F_{(3,140)}$=1.012; p>.05] boyutlarında mezun olunan liseye göre anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim boyutundan aldıkları puanlar [$F_{(3,140)}$=3.273; p<.05], boyutundan aldıkları puanlar mezun olunan liseye türüne göre anlamlı farklılık göstermiştir.

3. Sonuç, Tartışma Ve Öneriler

3.1. Sonuç

Araştırmada, erkek ve kız öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda cinsiyete göre kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB) boyutunda öğrencilerin aldıkları puanlar cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Ancak kız öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edip etkin bir şekilde her ortama ayak uydurabildiği kanısına bağlı olarak cinsiyet faktörünün çalışma grubundaki öğrencilerin iletişim becerilerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, sınıf düzeyine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB) boyutunda, etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) boyutlarından aldığı puanlarda sınıf düzeyine 2 ve 3. sınıf öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, 2 ve 3. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerinden daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak kendini ifade etme (KİE) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından öğrencilerin aldıkları puanlar sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin iletişim kurma isteksizliğinde oldukları için kendilerini ifade ederken de zorlandıkları görülmektedir.

Araştırmada, barınma yerlerine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, öğrenciler arasında, yurt öğrenci evi ve aile yanında kalan birbirlerine yakın iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada, Ana sanat seçimine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda

anlamlı farklılığın olmadı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, öğrenciler arasında, ana sanatı resim, heykel ve grafik olan öğrencilerinde birbirlerine yakın iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada, anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadı belirlenmiştir.

Araştırmada, baba eğitim düzeyinin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan kendini ifade etme (KİE) boyutlarından aldığı puanlarda baba eğitim düzeyine göre babası lise mezunu olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, baba eğitim düzeyi bazında, babası liseden mezun olan öğrencilerin, babası ortaokuldan mezun olan öğrencilere göre daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutunda öğrencilerin aldıkları puanlar baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir.

Araştırmada, mezun oldukları liseye göre öğrencilerin iletişim becerileri ölçeği (İBÖ) ile ölçeği oluşturan etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim (EDSOİ) Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Ancak iletişim ilkeleri ve temel beceriler (İİTB), kendini ifade etme (KİE) ve iletişim kurmaya isteklilik (İKİ) boyutlarından aldığı puanlarda anlamlı farklılığın olmadı belirlenmiştir.

3.2. Tartışma

Tüm bu bilgiler ışığında bakıldığında birey sosyal yaşamı gereği, diğer varlıklarla ilişki, iletişim ve etkileşimde bulunmak durumundadır. Kendini anlatabilmek ve başkalarını anlayabilmek için etkili iletişim kurmak zorundadır. İletişimin bireyler arasındaki etkileşimin temel yapı taşı olduğu görülmektedir. Günlük yaşantıların temeli insan ilişkilerinin üzerine kuruludur ve insanoğlu da bu iletişim sayesinde ilişkilerinin kurup devam ettirir. İnsanı insan yapan belki de en önemli özelliklerden biri de iletişim kurabilme yeteneğidir. Bunun sayesinde de kültür birikimi ortaya çıkar ve etkileşim hali başlar denilebilir.

Çalışma sonuçlarına bakıldığında sanat eğitimi alan öğrencilerin, rahat iletişim kurup, kendini rahat ifade ederken farklı şekillerde kendini anlatabildiği anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak sorunlar karşısında ki bakış açısı, empati ve sempati yeteneği güçlü bireyler oldukları görülmektedir. Bireyin yaratıcı olurken araştırıcı ve sorgulayıcı olmasına katkı sağlayan sanat eğitimi bu sayede bireyin kendine güvenmesini sağlayıp, sorun odaklı değil çözüm odaklı ilerlemesine ve farklı bakış açıları ile yaklaşmasını sağladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca sanat eğitimi alan öğrencilerin insani değerlere ve olgulara önem verdiğini, yeteneklerini üretime dönüştürecek şekilde ve kişiler arası ilişkilerini olumlu yönde etkileyen çalışmalarda bulundukları görülmektedir. Tüm bunların sonucunda da anlaşılabileceği gibi, sanat eğitiminde ürün değil süreç önemlidir. Bireyin süreçte ne öğrendiği ile ilgilenen sanat eğitimi; bireyin, kendini rahatlıkla ifade etmesine beden dilini kullanmasına yardımcı olur denilebilir.

3.3. Öneriler

Değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı değişkenlerin, farklılaşma olmama nedenlerini belirleyecek araştırmaların yapılması önerilebilir.

Araştırma da barınma yerine göre ve ana sanat seçimine göre anlamlı farklılık bulunmamasının nedenlerini belirleyecek araştırmalar yapılabilir.

Erkeklerin kızlara oranla daha az iletişim becerilerine sahip olmasının nedenleri hakkında araştırmalar yapılması önerilebilir.

Araştırmada, cinsiyet, sınıf düzeyi, ana sanat seçimi, anne-baba eğitim durumu, barınma yeri ve mezun oldukları lise değişken olarak kullanılmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda SED, yaş değişkenleri ile çalışılması yapılabilir.

Sanat Eğitimi alan öğrencilere Kişilerarası ilişki ve etkili iletişim derslerinin de verilmesi önerilebilir.

Başka bölümlerden öğrencilerle iletişim becerilerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.

Araştırma Gazi Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında yapılmıştır. Bu nedenle daha genelleyebilir sonuçlar için araştırmanın birçok Üniversiteden elde edilecek olan veriler ile tekrarlanması önerilebilir.

Birinci sınıfa yeni başlayacak olan öğrencilerin iletişim becerileri dört sene incelenip, sınıf düzeyinin ve ana sanat seçiminin iletişim becerilerine nasıl etkisi olduğu ile ilgili araştırma yapılabilir.

KISALTMALAR LİSTESİ

İBÖ: İletişim Becerileri Ölçeği

KİE: Kendini İfade Etme

EDSOİ: Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim
İKİ: İletişim Kurmaya isteklilik
İİTB: İletişim İlkeleri ve Temel Beceriler

Kaynakça

Akgün, A. (2003). *Günümüzde sanat eğitiminin birey ve toplum açısından önemi, sanat eğitimi programlarının bu perspektifte irdelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Çellek, T. (2003). Sanat ve bilim eğitiminde yaratıcılık. *Pivolka, 2*(8), 3-11. (http://www.elyadal.org/pivolka/08/sanat.htm)

Çulha, M. & Dereli, A. (1987). Atılganlık eğitimi programı.*Psikoloji Dergisi, 6*(21), 124.

Ekici, K. (2011). *Yükseköğretim kurumlarının sanat eğitimi dersleri olmayan programlarında sanat eğitiminin gerekliliği.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Erözkan, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah anlayışları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 26,* 57-58.

Gülbahçe, Ö. (2010). K.K. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Atatürk Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12*(2), 12-22.

Karadere, Y. (2014). *Kişilerarası iletişim sürecinde İzafiyet Teorisi'nin rolü*. (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Korkut-Owen, F. & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin UniversityJournal of theFaculty of Education, 10*(2), 51-64.

Nacar, F. & Tümkaya, S. (2011). Analysis of the relationship between the communication of the class teachers and their skills to solve interpersonal problems, *Elementary Education Online, 10*(2), 493-511.

Orta, A. Z. (2009). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Piji- Küçük, D. (2012*). Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin İletişim ve Problem Çözme Becerileri.* Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD), 32(1), 33-54.

Tabachnick, B.G. &Fidell, L.S. (2013). *Using multivariatestatistics*(6.b.). Boston: Pearson.

Tevrüz, S. (1997). *Endüstri ve örgüt psikolojisi*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği-Kalder Kalite Derneği.

Tubbs, S. & Moss, S. (1991) *Human communication.* New York: McGraw-Hill.

Yılmaz, H. (2015). *Okul yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerilerinin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Yüksel, Ç. (2008). *Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişkilerinde yaşadıkları problemleri çözme becerilerinin belirlenmesi.* (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

INVESTIGATION OF THE INTERPERSONAL RELATIONS AND COMMUNICATION OF STUDENTS AREA ART EDUCATION

[1]Çağatay AKENGİN **Tuğçe GÖK[2]**

Akengin, Çağatay, Gök, Tuğçe. "Investigation of The İnterpersonal Relations and Communication of Students Area Art Education". idil, 57 (2019 May): s. 641-651. doi: 10.7816/idil-08-57-10

ABSTRACT

In this research, the inter personal relationship and communication between university students were examined. In this study, it is aimed to make a comprehensive literature study about interpersonal relations and communication status of students who are educated in higher education institution providing art education. In addition, it was aimed to determine the opinions of students and art educators who took art education about interpersonal relationship and communication. This research is planned to deal with problem solving, interpersonal relations and interpersonal communication in the interpersonal relations and communication of art education students. The questionnaire form developed by the researcher was used to determine the demographic information of the individuals. To determine the communication skills of students "Communication Skills Scale "was used. The results were discussed and recommendations for future research were presented. The obtained data were interpreted by experts in the field of statistics.

Keywords: Education, Visual Art Education, Communication, Interpersonal Relationship and Communication

Article History:
Arrived: June 7 2019 *Revised: August 28 2019* *Accepted: September 2 2019*